

Et memenissee juvat.

Bilo je leta 18., ko so se pri Sv. Križu pri Belihvodah blagoslovile takoimenovane svete stopnice. Od vseh strani je prišlo skupaj veliko radovednega in pobožnega ljudstva in tudi mnogo duhovnikov iz bližnje in daljne okolice se je te redke cerkvene slovesnosti udeležilo. Navzoč je bil tudi že pokojni župnik od Sv. Mihela, g. Pirc, kateri se pa cerkvenega opravila ni udeležil, temveč se je med tem časom sprehajal zunaj pod milim nebom. Ko zagleda večletnega svojega prijatelja neduhovnika korakati po strmi poti navzgor, gre mu naproti ter mu prijazno poda roko v bratovski pozdrav. Potem pa mu veli, da gre ž njim v župnišče, kjer je bila krčma, na kupico vina. Ko sta se tukaj nekoliko oddahnila in okrepčala, povzame župnik besedo in začne tako-le govoriti: „Veste, jaz sem sicer prišel semkaj, ker sem skoraj najbližji sosed, pa cerkvenega opravila se nisem udeležil in sicer radi tega ne, ker se s celo to zadevo popolnoma ne strinjam. Trikrat sem prečital celo sv. pismo, pa nikjer nisem našel niti besedice o svetih stopnicah. Tudi pokojni škof Slomšek se je temu upiral, sedanjí škof Stepišnik pa je to dovolil. Pa naj si bode! Glavna stvar pri stopnicah je pač le denar, katerega bodo ljudje, ko bodo po kolenih dospeli do vrha stopnic, darovali v tamkaj pripravljeno pušico. Ker se pa jaz s tem ne strinjam, da bi iz ljudstva na ta način dobival denar, zato tudi pri današnji slovesnosti nisem hotel sodelovati. Sicer mi je dobro znano, da me bodo moji tovariši radi tega mrzeli, pa jaz se zato ne zmenim, temveč se ravnám in postopam tako, kakor mi ukazuje moje prepričanje. — Sploh pa Vam moram povedati,“ nadaljuje župnik, „da me moji tovariši prav nič ne marajo, rekel bi skoraj, da me naravnost sovražijo“. Ko prijatelj temu oporeka, češ, da to ni resnično in da on tega še ni slišal praviti, dasi mnogo zahaja med razne stanove, pravi zopet župnik: „Vse je popolnoma resnično, kar jaz sam najbolje vem. Sovražijo me pa najbolj radi tega, ker sem prijatelj in zagovornik novih šolskih postav, katere so ravnokar stopile v veljavo. Na podlagi novega šolskega zakona se bode ljudstvo dobro izobrazilo, postalo bode bolj zavedno in samosvoje v vsem svojem mišljenju in dejanju, kar je čisto prav in kar mora vsak pošten in odkritosrčen prijatelj ljudstva le prav iz srečati. Ti nazori pa mojim tovarišem prav nič ne ugajajo in že večkrat smo se radi tega med seboj sporekli. Oni namreč trdijo, da jim bolj izobraženo ljudstvo ne bo več tako slepo vdano, kakor jim je sedaj in da bode to neugodno vplivalo tudi na njihove dohodke. Jaz pa zastopam mnenje, da bode duhovnik to, kar mu po pravici gre, tudi potem ravnokakor dobival kakor sedaj. Ker torej jaz novi šolski zakon pri vsaki priliki krepko zagovarjam, zato sem si nakopal nenaklonjenost svojih tovarišev, kateri novemu zakonu niso prijazni in torej tudi mene nič kaj radi ne vidijo v svoji sredini, za kar se pa seveda jaz niti ne zmenim, kakor se tudi nočem nikomur usiljevati. Ostanem pa pri svojem prepričanju, da je novi šolski zakon velika dobrota za ljudstvo, katero bode tako prišlo do večje izomike, koje tako silno potrebuje“. Kako resnične so te besede pravega ljudskega prijatelja, blagega župnika Pirca, pač vidimo še sedaj, ko se na tem zakonu osnovana šola tako strastno napada in to najbolj radi tega, ker so tudi današnji duhovniki z malimi častnimi izjemami še ravno tako nasprotni splošni ljudski izobrazbi, kakor so bili pred več nego 30. leti in to iz ravno tistih sebičnih ozirov in uzrokov, katere so povdarjali tovariši župnika Pirca.

Delovanje učiteljstva z ozirom na socijalnopolitično strujo.

(Predaval pri zborovanji „Savinjskega učiteljskega društva“ Ivan Kramar, učitelj na Vranskem.)

(Konec.)

Svojo službo nastopajoč smo prisegli delovati v smislu državnega šolskega zakona. Ako nočemo biti krivoprisežniki, tedaj tudi zunaj šole ne smemo tega delovanja opustiti, če ravno pridemo s tem v dotiko s politikom. § 26. drž. šol. zakona pravi: „Der Lehrer ist gebunden, sich jedes Missbrauches der Schule und seiner Stellung zu derselben zu politischen, nationalen oder confessionellen Umtrieben zu enthalten“ — in tudi pri prisegi je odstavek, ki reče: „dass der Lehrer weder einer ausländischen, politische Zwecke verfolgenden Gesellschaft weder gegenwärtig angehört, noch einer solchen Gesellschaft in Zukunft angehören werde“. — Tudi z drugega stališča je učitelju odsvetovati, se v obče v politiko spuščati, zakaj ni ga bolj nevhvaležnega in polzkega polja, nego je politično. Socijalnopolitično vprašanje vznemirja dandanes človeštvo sicer bolj, kakor kedaj poprej, in vkljub temu, da so si in si še z rešitvijo v to svrhu zahtevajoče naloge belijo glave najveljavnejši in najgenijalnejši državniki. Razni zgodovinarji so si politiko in socijalizem mislili različno z materialnega in idejnega stališča, a prišli končno vsi do zaključka, da to ni družega, kakor boj različnih narodov, stanov in slojev. Vsak posameznik, ki pride do vlade, izrablja záse vero, pravo, npravnost, rodbino in dr. Razlaga si vse to tako, kakor je njemu prav in — kakor je proizvajanje potrebnih stvari, tako je potem način družabne uredbe. Vsak poseben način proizvajanja ima torej svoje posebne družabne razmere, svoje posebno umovanje in s tem svojo politiko. Politika pa je, kakor rečeno, nevhvaležna; prepustimo jo pa torej v obče osebám, katere imajo za to delo več časa od nas. Mi učitelji smo tudi s svojim značajem naravnost nasprotni politiki. Mi moramo biti odkriti in sovrčni vsakemu zavijanju resnice in pravice, medtem, ko pravi politik — hoče, noče, mora — večkrat diplomatično, to je neodkrito, z zavijanjem resnice nastopati, ako hoče doseči pozitivne uspehe. Govoriti pa drugače, kakor misliti in čutiti, je sicer za politika potrebno, a za učitelja bi bilo skrajno nečastno, ker se ne strinja z nauki, katere moramo vcepljati v nežna srca nam izročene mladine. S tem vendar naj ne bode rečeno, da se učitelj za to vprašanje prav nič ne brigaj. Nasprotno, za vsakega olikanega človeka je neobhodno potrebno, da živi s časom in ne zaostane. — F. A. Diesterweg v tem oziru piše: „Keiner ist wirklich und in Wahrheit ein Lehrer, dessen Interesse nicht von den Zuständen und Thätigkeiten auf dem politischen und socialen Gebiete gefesselt wird. Schande und Schmach über den Lehrer, wenn er sich an den grossen Angelegenheiten seiner Nation und den wichtigsten Angelegenheiten seines Heimatlandes nicht theilnimmt“.

Drugi pedagog pa piše: „Der liebt sein Vaterland nicht, der ehrt seinen Stand nicht, der hier nicht die Partei ergreift für die Schule, gegen ihre Feinde und gegen ihre falschen Freunde“. Po teh besedah torej ni dovolj, da smo prisegli za novo šolo delovati, da smo napredni in svobodomiselní, ampak naša dolžnost je tudi, da resno in z navdušenjem posežemo vmes, kadar se nudi prilika priboriti našemu stanu in šoli boljša bodočnost. Ravno tako je za državo